

ELS VELÒDROMS : les catedrals del ciclisme.

Tan bon punt es va inventar la bicicleta algú ja va tenir la necessitat de mesurar la seva força amb un rival. L'esperit competitiu és innat en la persona humana. La primera cursa va tenir lloc el 1869 entre París i Rouen (113 Km) i el guanyador va ser l'anglès James Moore amb un temps de 10 hores 25 minuts amb la seva pesada bicicleta tipus Michaux. Però en aquests èpics inicis del ciclisme res no afavoria l'expansió d'aquest nou esport. Les carreteres eren camins pedregosos i irregulars, àptes per carros, cavalls i mules... i la bicicleta un pesat i rígido tros de ferro que transmetia totes aquestes irregularitats al maltractat cos del ciclista. Faltaven encara anys per tal que la imparable evolució de la història de la bicicleta fes els seus passos més importants: la transmissió per cadena, l'adopció del quadre amb forma de diamant i la invenció del pneumàtic.

La lògica alternativa per superar aquests inconvenients fou la construcció de les pistes de ciclisme o velòdroms i el neixement d'una nova modalitat: el ciclisme en pista. Es tractava de circuits circulars i plans en el seu origen. L'aparició dels pneumàtics i l'evolució de la bicicleta els anà transformant en pistes ovalades i molt peraltades que en permetien velocitats superiors, fet que fascinà als espectadors. L'època gloriosa del ciclisme en pista fou el primer terç del segle XX, quan la fama de les seves estrelles no desmereixia pas la dels seus col·legues del ciclisme en ruta. El ciclisme en pista adquirí ràpidament importància internacional i ja formà part del calendari olímpic en els JJOO d'Atenes del 1896, amb no menys de cinc medalles. El 1893 havia tingut el primer Campionat del Món. Els ciclistes s'anaren professionalitzant a mesura que les pistes més importants anaven dotant d'importants premis en

metàl·lic els seus criteriums. Així el 1925 es celebrà a Colònia el primer Campionat del Món per a professionals.

A casa nostra aquests temps de glòria ja passaren (qui no recorda el campió Guillem Timoner) encara que darrerament hi ha hagut un cert ressorgiment internacional en el qual alguns ciclistes del nostre País n'han sigut protagonistes (Joan Llaneras, Toni Tauler o el tristement desaparegut Issac Gálvez). Tanmateix la popularitat d'aquest esport s'ha mantingut intacte al llarg del temps en alguns països: Estats Units, Japó, Alemanya, Bèlgica, França i el Regne Unit.

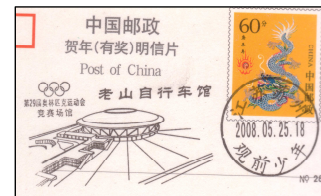
Les bicicletes

Es fan servir bicicletes de pista, una mica més altes que les de ruta, per evitar el fregament a les corbes. A diferència de les bicicletes de ruta, les bicicletes de pista no tenen frens ni canvis, tenen pinyó fix, és a dir, els pedals continuen en moviment fins que s'atura la roda. Això és així per tal de minimitzar el pes i maximitzar la velocitat. La velocitat depèn de la cadència del pedaleig. Grans plats es combinen amb pinyons molt petits per aconseguir grans velocitats. La sortida en parat requereix de l'ajuda de l'entrenador per l'impuls inicial necessari per moure la transmissió.

El velòdrom

Actualment els velòdroms estan conformats amb dues corbes de 180° peraltades i unides per dues rectes també amb inclinació. La longitud ha de ser tal que amb un nombre concret de voltes o mitges voltes el recorregut sigui exactament de 1000m. Així típicament les longituds són de 250 m (4 voltes/Km) o 333,33 m (3 voltes/Km), amb uns peralts en corva de 45° i 32° respectivament,

encara que les longituds poden variar dels 150m fins al 500m. La pista dels velòdroms acostuma a ser de fusta.

Les especialitats dels ciclisme en pista:

Especialitats de velocitat:

-Les **contrarellotges** (200m amb una volta prèvia de llançament; 1000m masculí i 500m femení, ambdós amb sortida en parat)

-El sprint olímpic o **contrarellotge per equips**: equips de 4 corredors i curses de 4 voltes on en cada volta només puntua un dels corredors, després de la qual s'aparta.

-**persecució rera-moto**: va ser la modalitat que primer es va popularitzar. Abans de l'aparició dels vehicles de motor, els llançadors anaven en tàndem ja que assolien velocitats majors que els corredors individuals.

-**Tàndem**: prova eliminada els anys '60s ja que amb les grans velocitats s'hi sumaven aparatosos accidents per la falta de maniobrabilitat d'aquests cicles.

Actualment només es manté en proves per a invidents o discapacitats on un dels corredors és l'acompanyant.

-**Persecució per equips**: equips de 4 fan una cursa de persecució de 4 Km; es guanya quan es rebassa el 3r component de l'equip rival (o es fa millor temps sobre la distància).

-**Keirin** o esprint nombre fins a llançador esprint

rera-moto: diversos corredors disputen un després d'haver efectuat un determinat de voltes darrere d'un llançador en ciclomotor assolir els 40 km/h, moment en que el abandona la pista i es produeix l'esmentat (normalment sol ser de 2,5 voltes).

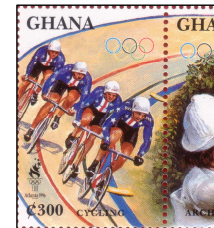
Especialitats de resistència:

per punts: cursa on es cobreixen 25Km (dones) i 40 km (homes) i on la classificació final s'estableix pels punts sumats pels ciclistes en els esprints que tenen lloc cada cert nombre de voltes i per voltes guanyades.

-**Scratch**: prova en la qual un grup d'uns 25 ciclistes competeixen entre si amb coneixement previ de les voltes que dura la prova. En una taula es mostra un compte enrere del nombre de voltes segons el ciclista que vagi al capdavant.

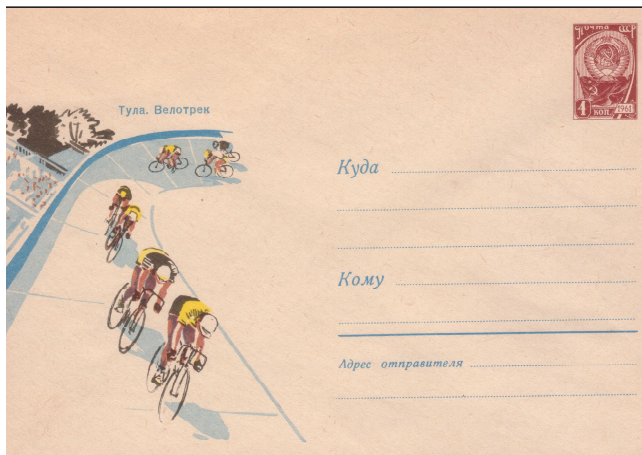
-**Madison**: és una variació de la prova de puntuació en la qual es participa per equips de dos ciclistes, en els quals només un participa en un moment determinat. Es caracteritza per la forma en la qual es donen els "relleus", agafant-se del braç del company i aprofitant per augmentar l'acceleració amb l'impuls. La màxima longitud a cobrir és de 50 km, realitzant-se sprints cada 5 km i puntuant els quatre primers.

-**Mig fons**: prova on els corredors circulen rera-moto del guia distàncies de 25-30 Km o 1 hora de cursa. Les motos duen un rodet ("stayer") al qual el corredor

aproxima la roda per tal de beneficiar-se de l'efecte aerodinàmic que proporciona el vehicle del davant. Es fa amb sèries eliminatòries.

-Eliminació (o que es salvi qui pugui): cada certes voltes el darrer ciclista a creuar la línia és eliminat fins que només en quedin dos. Aquests dos es disputen la victòria a l'esprint.

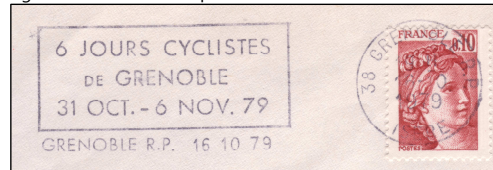
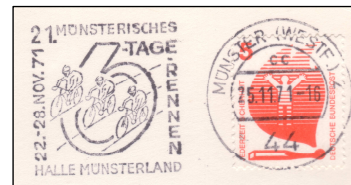
Els Sis Dies

Les curses dels **Sis Dies** foren cada vegada més populars a ambdós costats de l'Atlàntic a finals de S.XIX constituint un fenomen de masses que perdura fins els nostres dies. Les curses eren de 6 dies per aconseguir el precepte anglicà del dia de descans setmanal. Al principi foren curses literalment de 6 dies amb un descans mínim, on el 1898 el guanyador de la cursa de Nova-York va recórrer 3.300 Km. Les jornades de 12 o 18 hores de competició eren criminals i s'establí que les competicions fossin per equips de dos corredors, fent relleus. El rècord

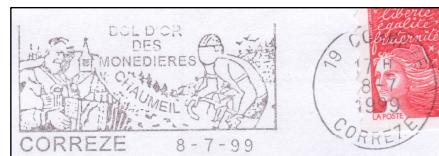
l'establiren l'equip Krupat/Huschke amb 5.544 Km en la cursa dels 6 Dies per equips de Berlín del 1924.

Aquest descomunal esforç es veia comprensat per espectaculars premis que atreïen a totes les figures mundials de l'especialitat.

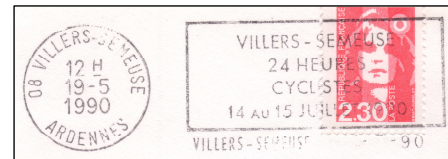
Fins a la segona guerra mundial podien congregar-se fins a 125.000 espectadors per seguir una

d'aquestes proves a Berlín, Nova-York, París... Cap els anys seixanta es redefiní el model dels sis dies, fent les curses de tarda i nit limitant a 60 hores la cursa. Això donà un nou impuls al format, espectacle de masses que encara perdura en alguns països.

Bol d'Or és una variant amb curses de 24 hores rera-moto. La primera es va disputar a París el 1894.

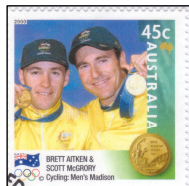
Les **24 hores** són grans curses de resistència.

El Campionat del Món

de Ciclisme en Pista i els JJOO

Aquests han estat els esdeveniments més importants en el calendari ciclista.

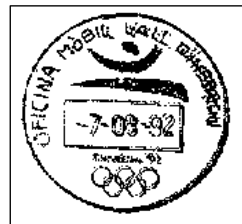
Sovint aquestes grans ocasions han estat aprofitades per inaugurar grans velòdroms.

El ciclisme de pista en la ciclo-filatèlia espanyola

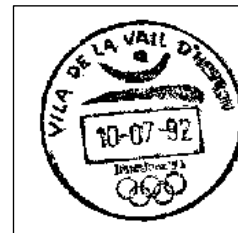
Pocs són els efectes postals en la ciclo-filatèlia espanyola on es representen elements del ciclisme en pista.

L'emissió olímpica de d'uns ciclistes en un velòdrom. A Granada van commemorar el centenari del **velòdrom d'Armilla** el 1995. Joan Bautista Llorens, conegut com el "**campió Llorens**" va ser durant els anys 1920's cinc cops campió d'Espanya de velocitat i un cop de rera-moto.

El **velòdrom de la Vall d'Hebrón** va disposar d'una oficina mòbil durant la celebració de les proves de ciclisme en pista durant els JJOO de BCN'92.

José Manuel Moreno va ser el primer ciclista espanyol a obtenir una medalla d'or en ciclisme en pista. Fou en 1Km. Les medalles espanyoles de BCN'92 es van filatELITZAR en tres fulletes commemoratives.

Miguel Indurain va batre el rècord de l'hora el 1994 al velòdrom de Burdeos amb la famosa bicicleta "la espada". Tanmateix el rècord no li va durar ni dos mesos. El suís Toni Rominger el va desposseir del títol.

El nazisme i el ciclisme en pista.

Per acabar, relato dos fets històrics on el ciclisme en pista ha estat protagonista indirecte i que han estat filatELITZATS. Els dos tenen com a protagonista comú el règim d'Adolf Hitler, en uns moments en els quals el ciclisme de pista vivia els seus moments més gloriosos.

Els fets del Vel d'Hiv (Velòdrom d'Hivern) de París.

El juliol de 1942, el règim nazi va organitzar l'operació "Vent primaveral": una gran redada de jueus portada a terme en diversos països europeus. A França el règim de Vichy va mobilitzar a la policia francesa per a participar en aquesta operació. A París 9.000 policies i gendarmes van prendre-hi part. El 16 de juliol de 1942, a les quatre de la matinada, 12.884 jueus van ser arrestats (4.051 nens; 5.802 dones; 3.031 homes). Les condicions de l'arrest van ser penoses; després van separar a les famílies, moltes de les quals mai van tornar a reunir-se. Després de l'arrest, una part dels jueus (els qui no tenien fills) van ser conduïts

amb autobús al camp de Drancy (al nord de París). Uns altres van ser enviats al Velòdrom d'hivern (situat en el XVè districte), que va servir com presó provisional (en 1941 ja havia estat utilitzat en altra redada). Prop de 7.000 persones van haver de subsistir durant cinc dies sense menjar i gairebé sense aigua; els qui van intentar fugir van ser afusellats en el propi camp. Un centenar de presoners es van suïcidar. Els presoners van ser conduïts als camps de Drancy, Beaune-la-Rolande i Pithiviers, abans de ser deportats als camps d'extermini alemanys. Els 4.000 nens van ser separats dels pares i enviats directament a les cambres de gas d'Auschwitz. Aquesta redada, per si sola, representa més d'una quarta part dels 42.000 jueus francesos que van ser enviats a Auschwitz el 1942, dels quals només 811 en tornarien acabada la guerra.

La mort d'Albert Richter.

Albert Richter va ser el gran campió alemany dels anys '30. Guanyador de prestigioses proves internacionals, el 1932 va ser campió del món amateur de ciclisme en pista i sub-campió en anys succeus. Mentrestant el nazisme ascendia a Alemanya. Pels nazis els

esportistes alemanys es convertien en una peça clau per a l'exaltació nacional. Richter en canvi, mai va ocultar la seva animadversió cap al règim nazi. Ignorant els consells dels seus amics i familiars, es va negar a substituir al seu entrenador jueu Ernst Berliner. En els Jocs Olímpics de Berlín 1936, així com en altres tantes competicions i actes públics, el ciclista es va negar a realitzar la salutació nazi. També va rebutjar dur el vestit oficial amb l'esvàstica quan competia pel seu país. El Gener del 1940 va decidir abandonar el País per la frontera suïssa quan un destacament de la Gestapo el va detenir en el pas fronterer. Dins els tubulars de la bicicleta duia diners amagats per a un amic seu jueu. La versió oficial de la seva mort va ser el suïcidí motivat per l'avergonyiment, malgrat que el seu germà va poder veure el cos del seu germà ensangonant i el vestit ple de forats de bales.

El segell dedicat per la DDR a Albert Richter s'inclou dins una sèrie dedicada a esportistes dissidents i assassinats pel règim hitlerian.

Aquesta és la fotografia més representativa d'Adolf Richter. Després d'haver guanyat el campionat d'Alemanya va mantenir el braç dret sobre la cuixa mentre tothom qui l'envoltava feia la salutació nazi.

Jordi Quintana Compte

Finusgab, C.F.N.B i Bicycle Stamps Club